

Vabariigi Valitsuse korralduse „Alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamine ajavahemikus kella 22.00 kuni 10.00“ seletuskiri

Sissejuhatus

Eelnõu eesmärk on ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. Viimaste nädalate suundumused ja viiruse leviku tõus on näidanud, et viiruse üleriigilise leviku oht on väga suur. Terviseamet on Eestis koroonaviiruse laialdase leviku tõttu välja kuulutanud tervishoiualase hädaolukorra.

Vabariigi Valitsuse 17. septembri 2020. a korraldusega nr 322 „Alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamine ajavahemikus kella 00.00 kuni 10.00“ peatati alates 25. septembrist 2020. a kuni 24. oktoobrini 2020. a avaliku korra tagamise huvides riigis tervikuna alkohoolse joogi jaemüügi õigus müügikohas, kus on lubatud alkoholi jaemüük kohapeal tarbimiseks, ajavahemikus kella 00.00 kuni 10.00. Vabariigi Valitsuse 15. oktoobri 2020. a korraldusega nr 348 pikendati 25. oktoobrist 2020. a kuni 24. novembrini 2020. a avaliku korra tagamise huvides riigis tervikuna alkohoolse joogi jaemüügi õigust müügikohtades, kus on lubatud alkoholi jaemüük kohapeal tarbimiseks, ajavahemikus kella 00.00 kuni 10.00. Vabariigi Valitsuse 18. novembri 2020. a korraldusega nr 412 pikendati alates 25. novembrist 2020. a kuni 26. jaanuarini 2021. a avaliku korra tagamise huvides riigis tervikuna alkohoolse joogi jaemüügi õigust müügikohtades, kus on lubatud alkoholi jaemüük kohapeal tarbimiseks, ajavahemikus kella 00.00 kuni 10.00.

Käesoleva korralduse kohaselt on alkohoolse joogi jaemüügi õigus endiselt peatatud müügikohas, kus on lubatud alkoholi jaemüük kohapeal tarbimiseks, ajavahemikus kella 22.00 kuni 10.00. Korraldusega pikendatakse seni kehtinud alkohoolse joogi jaemüügi õiguse piirangut ja erandeid uueks perioodiks kuni 28. veebruarini 2021. a (kaasa arvatud). Samuti ühtlustatakse ajavahemikku Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduses nr 282 sätestatud piirangutega, mis on sätestatud meelelahutus- ja toitlustusteenuse osutamise kohta. Piirangute eesmärk on ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut.

Alkoholi tarbimisele suunatud piirangud on põhjendatud, sest alkoholi tarbimine nõrgendab inimese immuunsüsteemi ja seega organismi vastupanuvõimet nakkushaigustele. Suurtes kogustes alkoholi tarbimine suurendab ägeda respiratoorse distressi sündroomi (ARDS) riski, mis on COVID-19 üks raskemaid tüsistusi.¹ Lisaks muudab alkoholi tarvitamine inimese käitumist, sealhulgas vähendades ohutaju, soodustades riskikäitumist, ning suurendab viiruse leviku ennetamiseks ette nähtud käitumisjuhiste järgimata jätmise tõenäosust. Samuti pikendab jaemüük kohapeal tarbimiseks siseruumides viibimise aega. Eeltoodu tingib omakorda inimeste nakatumise ja teiste inimeste nakatamise riski suurenemise. Seetõttu on põhjendatud, et pikendatakse alkohoolse joogi jaemüügi õiguse kohta kehtestatud piirangute kehtivust üle riigi müügikohtades, kus on lubatud alkoholi jaemüük kohapeal tarbimiseks.

Alkohoolse joogi jaemüügi õiguse on Vabariigi Valitsus COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks peatanud ka varem. Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra, mis kestis 17. maini 2020. a. Avaliku korra tagamise huvides peatas Vabariigi Valitsus 17. märtsil 2020.

¹ https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0010/437608/Alcohol-and-COVID-19-what-you-need-to-know.pdf?ua=1

a korraldusega nr 80 eriolukorra ajaks alkohoolse joogi jaemüügi õiguse riigis tervikuna ajavahemikus kella 22.00 kuni 10.00. Seejärel pikendas Vabariigi Valitsus oma 16. mai 2020. a korraldusega nr 171, mida muudeti Vabariigi Valitsuse 21. mai 2020. a korraldusega nr 180, alkohoolse joogi jaemüügi õigust riigis tervikuna ajavahemikus kella 22.00 kuni 10.00 alates 18. maist 2020. a kuni 31. maini 2020. a.

Korralduse eelnõu on koostanud Sotsiaalministeeriumi, Terviseameti, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja Riigikantselei ametnikud.

Selgitused eelnõu kohta

Jaemüük on alkoholiseaduse (edaspidi AS) § 3 lõike 1 punkti 5 kohaselt alkoholi müügiks pakkumine, müük või mis tahes võlaõigusliku lepingu sõlmimine või mis tahes õiguslikul alusel majandustegevuse raames kättesaadavaks tegemine või üleandmine tarbijale tarbijakaitseseaduse tähenduses.

AS sätestab loetelu müügikohtadest, kus alkohoolse joogi jaemüük on lubatud, nt kauplused, toitlustusettevõtted, majutusettevõtted, sõitjateveo teenuse osutamisel kasutatav vee- või õhusõiduk jm (AS § 40 lg 1).

Alkoholi müük kauplustes kella 22.00 kuni 10.00 on juba praegu AS alusel piiratud. Samas toitlustusettevõtetes alkoholi müügile öisel ajal AS piiranguid ei sea. AS § 40 lõike 2 kohaselt on alkohoolse joogi jaemüük kohapeal tarbimiseks lubatud ainult sama paragrahvi lõike 1 punktides 2–6 ja 8–10 nimetatud müügikohtades. Alkohoolse joogi kaasamüük on sõltumata müügikohast keelatud ajavahemikul kella 22.00 kuni 10.00.

AS § 36 lõike 1 punkt 1 lubab avaliku korra tagamise huvides Vabariigi Valitsusel peatada alkohoolse joogi jaemüügi õigus riigis tervikuna. Avaliku korra mõiste tuleneb korrakaitseaduse §-st 4, mille kohaselt on avalik kord ühiskonna seisund, milles on tagatud õigusnormide järgimine ning õigushüvede ja isikute subjektiivsete õiguste kaitstus. Korraldus kehtestatakse inimeste elu ja tervise kaitseks ning COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks.

Terviseameti 13. jaanuari 2021. a andmete põhjal lisandus viimase ööpäevaga 855 positiivset testi, viimase 14 päeva haigestumus 100 000 elaniku kohta on 582,33. Esmaste positiivsete tulemuste osakaal tehtud testide koguarvus oli 12,2%. Terviseameti jälgimisel on üle 21 900 inimese. Rahvastikuregistri andmetel laekus enim uusi positiivseid testitulemusi Harjumaale, kus koroonaviirusega nakatumine tuvastati 394 inimesel. 314 uutest Harjumaal haigusjuhtudest on Tallinnas. Ida-Virumaale lisandus 163, Pärnumaale 68, Tartumaale 65, Valgamaale 39, Võrumaale 19, Hiiumaale 16, Lääne-Virumaale 15, Järvamaale 13 ning Läänemaale 11 uut positiivset testi tulemust. Jõgeva- ja Raplamaale lisandus 9, Viljandimaale 8, Põlvamaale 7 ning Saaremaale 6 uut nakkusjuhtumit. 13 positiivse testitulemuse saanud puudus rahvastikuregistris märgitud elukoht. Ööpäeva jooksul avati uusi COVID-19 haigusjuhtumeid kokku 56, haiglaravi vajab 404 patsienti. Kokku on Eestis surnud 301 koroonaviirusega nakatunud inimest.

Korralduse punktiga 1 piiratakse riigis tervikuna alkoholi müüki kõigis müügikohtades, kus on lubatud alkoholi jaemüük kohapeal tarbimiseks, ajavahemikul kella 22.00 kuni 10.00.

Punktiga 2 nähakse ette erandid punktis 1 kehtestatud piirangust. Alkohoolse joogi jaemüügi piirangut ei kohaldata rahvusvahelisel reisijateveol kasutatava õhusõiduki pardal ning

rahvusvahelise lennujaama ja rahvusvahelise sadama reisiterminali ootealal pärast pardakontrolli väravaid asuvale müügikohale. Erand nähakse ette rahvusvaheliseks liikluseks avatud lennujaama ja sadama ainult reisijatele ette nähtud alal asuvas müügikohas, st sadama ja lennujaama puhul selle ootealal pärast pardakontrolli väravaid enne reisija pardale minekut ning rahvusvahelisi reise tegeva õhusõiduki pardal. Lennujaama julgestuspiirangu alal asuva VIP-teenuse ja Business Lounge'i sissepääsupaketid on mh pikka aega klientidele ette müüdnud ning sisaldavad ka alkohoolseid jooke kohapeal tarbimiseks. Samas lennujaama julgestuspiirangu alale ja sadama ootealale ligipääs tekib vaid eraldi tasu eest ja reisijapileti olemasolul. Nimetatud kohtades viibivad isikud lühemat aega kui toitlustus- või meelelahutusasutuses. Lennujaama julgestuspiirangu alal ja sadama ootealal ei teki ka probleeme hilisema kontaktide tuvastamisega, sest on täpselt teada, mis lennule ja istekohale või millisele laevale inimene suundub. Sarnane erand on ka kehtivas alkohoolseaduses piirangute kehtestamisel jaemüügile.

Korralduses ettenähtud erandit ei kohaldata rahvusvahelisel reisijateveol kasutatava veesõiduki pardal, sest laevade ühiskasutatavates siseruumides võib viibida korraga palju inimesi, mis suurendab lähikontaktide võimalust viiruse levikuks (ühiselt kasutatavad joogi- ja sööginõud jms). Õhusõidukis on inimeste liikumisvõimalused piiratud ja selles viibitakse lühikest aega. Rahvusvahelise reisiliikluse puhul kehtib Vabariigi Valitsuse korraldus nr 282, mille kohaselt on osaliselt seatud liikumisvabaduse piirang Eestisse sisenemisel riigipiiri ületanud isikutele. Sama korraldusega on kehtestatud ka täielik liikumisvabaduse piirang huvireisi raames laevale minekuks marsruudil Tallinn–Stockholm–Tallinn. Mõlemad piirangud toetavad märgatavalt nakkusriski vähendamist rahvusvahelises reisiliikluses.

Erand nähakse ette ka majutusettevõtetes ööbivatele külastajatele alkohoolsete jookide kohapealse tarbimise võimaluseks majutusruumide minibaarides ja hommikusöögil. Majutusettevõtetes olev minibaar on väike kapp, enamasti külmkapp, kuhu saab paigutada jooke jms. Samuti kuuluvad minibaari erinevad klaasid ja pudeliavajad. Majutusteenus koos minibaariga ja ka hommikusöögipaketid, mis sisaldavad nt vahuveini, on külastajatele varem välja müüdnud. Viiruse leviku oht ei ole majutusruumis või hommikusöögilauas suur, sest neis ruumides ei viibi ühel ajal suurt hulka inimesi, lisaks ei teki probleeme hilisemate kontaktide tuvastamisega, sest majutusasutustel on täpne ülevaade ööbivatest külastajatest. Minibaarid ei ole üldjuhul ka lukustatavad, mis raskendaks piirangu täitmist. Erandit kohaldatakse üksnes majutusasutuses ööbivate külastajate suhtes, kes saavad kasutada numbritoa minibaari ja hommikusöögi ajal tarbida pakettis ette nähtud alkohoolseid jooke. Kui sellisele hommikusöögi toitlustusteenusele on ligipääs määratlemata isikutel või toitlustuskohas võib viibida määratlemata isikute ring, siis on tegemist avaliku siseruumiga. Seetõttu tuleb sellises toitlustuskohas täita avaliku koha nõudeid, mis on sätestatud Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduses nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“.

Majutusettevõtete erandid ei laiene piirangu kehtivuse ajal muudele majutusettevõtte ruumidele või osadele, seega alkohoolne jook ei tohi olla kättesaadav piirangu ajal nt fuajees või koridoris asuvas joogiautomaadis või *lobby*-baaris.

AS § 36 alusel alkohoolse joogi jaemüügi ajaline piiramine ei keela alkoholi tarbimist. Alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamise piirangu täitmise järelevalve käigus on leitud mitmeid ettevõtjaid üle Eesti, kes kasutavad alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamise piirangust kõrvale hoidmiseks erinevaid viise ja lahendusi.

Arvestades, et AS § 36 alusel alkohoolse joogi jaemüügi ajaline piiramine ei keela alkoholi tarbimist, on erinevaid võimalusi piirangust kõrvale hoida. Politsei- ja Piirivalveamet on järelevalve käigus tuvastanud järgmisi jaemüügi peatamise piirangu vältimise viise:

- 1) alkoholi müüakse suures koguses laudadesse enne piirangu kellaaja saabumist südaöö;
- 2) alkoholi müüakse enne südaööd, võttes alkoholi „hoiule“ ja väljastades selle talongi alusel pärast piirangute saabumist;
- 3) lõbustusasutusse sisenemiseks müüakse kallimaid pileteid, mille alusel võib kaasa võtta oma alkoholi;
- 4) lõbustusasutusse sisenemiseks müüakse pileteid, mis sisaldavat tasuta alkoholi;
- 5) kasutatakse avatud arvet (arve avatakse enne piirangu algusaega).

Kirjeldatud alkohoolse joogi jaemüügi õiguse piiramise nõuete rikkumine on vähemaks jäänud. Samas on endiselt tuvastatud uute rikkumistena nn peobusside, -limusiinide, -kaatrite, -veokite kasutamine piirangute eiramiseks. Lisaks on tuvastatud karastusjookide purkide kasutamist alkoholi manustamiseks, jättes sellega mulje, et tarbitakse alkoholivaba jooki. Täiendavalt on välisuksi suletud, et järelevalve ei saaks kontrollida, kas nõuetest peetakse kinni või mitte. Lääne prefektuur on tuvastanud, et Harju ja Ida-Viru maakonna meelelahutusasutuste külastamise piirangu mõjud on suunanud rohkem erinevaid kliente teistesse piirkondadesse teenuseid saama. Samuti väidetakse, et peetakse erapidusid või koos viibivad ainult asutuse töötajad, kuid järelevalve menetluses ei ole see fakt tõele vastanud. 2020. a detsembris edastas Põhja prefektuur selliste rikkumiste infot kohaliku omavalitsuse üksustele ja Terviseametile 19 korda. Alates 28. detsembrist 2020. a on Põhja prefektuur tuvastanud väga vähe selliseid rikkumisi ja meelelahutusasutused on enamikus täitnud seniseid piiranguid ning nõuete rikkumisega seotud informatsiooni on laekunud üksikjuhtumite kohta.

Eelkirjeldatud viisid alkohoolse joogi jaemüügi peatamise piirangust kõrvale hoidmiseks ei ole kooskõlas eesmärgiga ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. Piirangute kehtestamise lähtekohaks on Terviseameti seisukoht, mille kohaselt on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 haigus nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt lähikokkupuutel nakkusohtriku inimesega, kellel on haigusele iseloomulikud sümptomid. See tähendab, et viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles, muu hulgas kasutades samu toidu- või jooginõusid, või saastunud käte ning tihti kasutatavate puutepindade kaudu. Eriti suur on viiruse leviku oht siseruumides ning kohtades, kus viibib ühel ajal suur hulk inimesi.

Vaatamata sellele, et piirangust hoiavad kõrvale üksikud ettevõtjad, võib nende tegevusest tulenev mõju viiruse levikule olla märkimisväärne. Samuti saavad piirangust kõrvale hoidvad ettevõtjad lisatulu piiranguid järgivate ettevõtjate arvel, mistõttu koheldakse ettevõtjaid ebavõrdselt. Kui piirangust kõrvale hoidmine jätkub, võib vajalikuks osutuda lisapiirangute kehtestamine. Piirangutest kõrvalehoidjate leidmiseks ning kõrvalehoidmise ärahoidmiseks on tugevdatud järelevalvet piirangu täitmise üle. Kirjeldatud juhtumite korral on võimalik kohaldada alkoholiseaduses või korrakaitseaduses sätestatud meetmeid ning vajaduse korral sunniraha.

Alkoholi tarvitamine nõrgendab inimese immuunsüsteemi ja seega vastupanuvõimet nakkushaigustele, samuti muudab inimese käitumist ning suurendab viiruse leviku ennetamiseks ette nähtud käitumisjuhiste järgimata jätmise tõenäosust. Alkoholi tarbimisega väheneb ohutaju, sealhulgas võõraste isikutega suhtlemisel ja distantsi hoidmisel, ning suureneb riskikäitumine, sealhulgas viiruse levikut soodustav käte pesemata jätmine või desinfitseerimissoovituste järgimata jätmine jne. Selle tagajärjel satuvad viiruseosakesed õhku

ja pindadele ning sellega suureneb risk nakatada teisi inimesi. Alkoholi tarbimine meelelahutus- ja toidlustusasutustes raskendab ka tagantjärele lähikontaktsete ringi kindlaksmääramist. Alkoholimüügi piirang vähendab tõenäoliselt küllastajate arvu baarides, ööklubides jms asutustes, mis vähendab võimalikke kontakte suure nakkusriskiga kohtades, kus on suurem riskikäitumise oht, kuna alkoholi müügi lubamine kinnistes ruumides (toitlustus- jmt asutused) suurendab seal pikemat aega viibimist. Seetõttu on proportsionaalne piirata alkoholi müüki üle Eesti, öisel ajal ning siseruumides.

2020. aasta augustis tekkisid Tartu ja Ida-Viru maakonnas koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguskolde, milles valdav osa haigestunutest sai viiruse vahetult või edasikandumise teel alkoholi müügiga tegelevatest toitlustusettevõtetest, kus määrav osa inimeste käitumise mõjutamisel on alkoholil. Maakonna tasemel piirangu kehtestamise järel vähenes Tartu maakonnas nakatunute arv kiiresti. Seetõttu on alkoholimüügi piirang üks proportsionaalne ning põhjendatud meede viiruse leviku tõkestamisel ja puhangute ärahoidmisel, arvestades muu hulgas seda, et nimetatud nakkuskolletest nakkuse saanud isikute kaudu on tekkinud eraldiseisvad suurearvulised nakkuskolde.

Arvestades koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse kiiret levikut kehtestas Vabariigi Valitsus alates 5. detsembrist 2020. a korraldusega nr 427 uued liikumisvabaduse piirangud, mille kohaselt muu hulgas ei tohi kliendid toitlustusettevõtte müügi- või teenindussaalides ja meelelahutusteenuse osutamise kohas viibida ajavahemikus kella 22.00 kuni 06.00. Koosmõjus alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamise jätkuva piiranguga peaksid meetmed senisest efektiivsemalt tõkestama koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse levikut. Kui alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamise piirangust kõrvalehoidmine jätkub, võib vajalikuks osutada lisapiirangute kehtestamine. Piirangutest kõrvalehoidjate leidmiseks ning kõrvalehoidmise ärahoidmiseks tugevdatakse ka järelevalvet piirangu täitmise üle.

Terviseameti hinnangul vähendab alkoholi müügi piirang nakkuse leviku tõenäosust ning Terviseamet ja Vabariigi Valitsust nõustavad teadlased peavad alkoholi müügi piirangut haiguse leviku piiramisel põhjendatuks.

Vabariigi Valitsus kehtestas alates 16. novembrist 2020. a ka teisi liikumisvabaduse piiranguid, näiteks nn 10+2 reegli, mille kohaselt võib toitlustusettevõtte müügi- või teenindussaalides ja meelelahutusteenuse osutamise kohas koos viibida ja liikuda kuni 10 isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada. Kuni 10 isiku koos viibimise või liikumise nõue ei kehti perekondade kohta. Samuti tuleb meelelahutusteenuse osutamise kohas (näiteks kinos, ööklubis, täiskasvanute klubis, kasiinos, keegli, piljardi ja *bowling*'u mängukohtades) endist viisi järgida kuni 50% täituvuse nõuet, tagada desinfitseerimisvahendite olemasolu jm Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduses nr 282 ettenähtud nõuete täitmine. Erinevad meetmed koosmõjus tõkestavad koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse levikut. Harju ja Ida-Viru maakonnas on nimetatud tegevustele võrreldes varasemaga kehtestatud lisapiirangud.

Seatav piirang riivab teataval määral ettevõtlusvabadusõiguse kaitseala, kuid on arvestades kehtivat olukorda vajalik, proportsionaalne ja kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega (edaspidi *PS*). Piirangu kehtestamisel on analüüsitud nii majanduslike (ettevõtjate) huvide kui ka sotsiaalsete huvide, põhiseaduslike väärtuste (sh inimeste tervise kaitse, avaliku korra ja turvalisuse tagamine) ja isikute põhiseaduslike õiguste tasakaalustamise vajadust.

PS § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas PS-ga. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Proportsionaalsuse põhimõte tuleneb PS § 11 lausest 2, mille kohaselt õiguste ja vabaduste piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud. Praegusel juhul on piirangute seadmine üldistes huvides ja need seatakse üle riigi.

PS § 31 kohaselt on Eesti kodanikel õigus tegelda ettevõtlusega ning koonduda tulundusühingutesse ja -liitudesse. Seadus võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. Ettevõtlusvabaduse kui vabadusõiguse kaitseala on riivatud, kui avalik võim mõjutab seda vabadust ebasoodsalt. Alkohoolse joogi jaemüügi piiramine on ettevõtlusvabadusse sekkumine ja ebasoodne mõju. PS § 31 teine lause annab seadusandjale volituse põhiõiguse – ettevõtlusvabadusõiguse piiramiseks AS-ga. Ettevõtlusvabaduse piiramiseks piisab igast mõistlikust põhjusest. See põhjus peab johtuma avalikust huvist või teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse vajadusest, olema kaalukas ja enesestmõistetavalt õiguspärane. Mida intensiivsem on ettevõtlusvabadusse sekkumine, seda mõjuvamad peavad aga olema sekkumist õigustavad põhjused (Riigikohtu 10.05.2002 otsus nr 3-4-1-3-02, p 14, Riigikohtu 06.07.2012 otsus nr 3-4-1-3-12, p 51). Arvestades, et selle vabaduse piiramiseks on alus seaduses ning legitiimne ja põhjendatud olukord, mis tuleneb avalikust huvist ning teiste isikute õiguste ja vabaduste kaitse vajadusest, on sellise piirangu seadmine õiguspärane. Ettevõtlusvabaduse piirangut saab pidada mõõdukaks põhjusel, et alkohoolse joogi jaemüügi õigus peatatakse kindlaks perioodiks. Ajaliselt mõõdetava piirangu korral on ettevõtjal võimalik tõhusamalt oma tegevust ette planeerida.

Alkohoolse joogi kättesaadavuse vähendamise eesmärki ei ole võimalik saavutada tõhusalt muul viisil. Ei ole vahendit, mis piiraks küll samavõrd alkohoolse joogi kättesaadavust ning vähendaks selle siseruumides tarbimisest lähtuvat ohtu viiruse levikuks, kuid piiraks vähem ettevõtjate õigusi. Arvestades nakkuse praegust levikut, haigete ja nende lähikontaktsete tõendatud viibimist meelelahutusteenuse osutamise kohtades ja toitlustusettevõtetes, kus on võimalik osta kohapeal tarbimiseks alkoholi, ning sellisest käitumisest lähtuvaid nakkuskoldeid, mis on levinud muu hulgas töökollektiividesse, nakkuskollete asukohti ning isikute liikumisvabadust, on tõhusam kehtestada piirang kogu riigis tervikuna, mitte üksiku kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil.

Seejuures on oluline märkida, et ettevõtlusvabaduse piirang kehtestatakse tähtajalisena, samuti ei peatata alkohoolse joogi jaemüüki tervikuna, vaid seda tehakse ajavahemikus kella 22.00 kuni 10.00. COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks on alkohoolse joogi jaemüügi õigust piiratud ka varem, mistõttu ei ole tegemist uue varem kehtestamata piiranguga. Eespool toodust tulenevalt on ettevõtlusvabaduse piirang mõõdukas ja proportsionaalne soovitud eesmärgiga. Arvestades nakkuse praegust levikut, haigete ja lähikontaktsete liikumist ja nakkuskollete asukohti ning isikute liikumisvabadust, on tõhusam kehtestada piirang kogu riigis tervikuna, mitte üksiku kohaliku omavalitsuse üksuse territooriumil.

AS § 36 lõike 2 kohaselt tuleb alkohoolse joogi jaemüügi õiguse peatamisel riigis, maakonnas või kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil tervikuna teavitada alkohoolse joogi jaemüügi õigust omavat isikut sellest viivitamata massiteabevahendite kaudu. Seetõttu nähakse korralduse punktis 7 ette, et massiteabevahendite valdajatel tuleb korraldus viivitamata avaldada. Korralduse punkti 3 kohaselt on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil kohustus toimetada majandustegevuse registri kaudu korraldus viivitamata kätte alkoholi

jaemüügiga tegelevatele isikutele. Korraldus avaldatakse ka Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Riiklikku järelevalvet alkoholse joogi jaemüügiga seonduvate nõuete täitmise ning alkoholse joogi tarbimise piirangute järgimise üle teostab oma haldusterritooriumil valla- või linnavalitsus, kes võib AS-s sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 31, 32, 49, 50, 51 ja 52 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

Alkoholse joogi jaemüügil kehtivate piirangute ja keeldude rikkumine (AS § 65) on karistatav väärteo korras. Alkoholse joogi jaemüügil kehtivate piirangute või keeldude rikkumise eest, kui puuduvad mõne teise AS 5. peatükis nimetatud väärteo tunnused, karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 5000 eurot.

Korralduse jõustumine

Korraldus jõustub allkirjutamisel erisusega, et alkoholi jaemüügi piirang ning selle erandid jõustuvad 27. jaanuaril 2021. a, mis jätab mõjutatud isikutele vajaliku aja oma tegevuse ümberkorraldamiseks. Korraldus kehtib kuni 28. veebruarini 2021. a.

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 61 lõike 1 kohaselt kehtib haldusakt adressaadile teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest alates, kui haldusaktis ei ole ette nähtud hilisemat kehtima hakkamist. Korralduse kohaselt toimetab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium korralduse adressaatidele kätte majandustegevuse registri kaudu. Kuivõrd alkoholi jaemüügiga tegelevad ettevõtjad on registreeritud majandustegevuse registris, siis on võimalik seda kanalit kasutada korralduse kättetoimetamiseks. Vastavalt HMS § 27 lõike 2 punktile 3 loetakse elektrooniliselt kättesaadavaks tehtud või edastatud dokument kättetoimetatuks, kui dokument või teade dokumendi kättesaadavaks tegemise kohta on edastatud äriühingu äriregistrisse kantud elektronposti aadressil. Seega tuleb korraldus digitaalallkirjaga varustatult või põhjendatud juhul üksnes e-templiga varustatult saata e-kirjaga või teha adressaatidele kättesaadavaks. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil on võimekus mõne tunni jooksul pärast korralduse allkirjastamist edastada kõikidele ettevõtjatele kättetoimetamise teade. Seetõttu toimetatakse korraldus kätte sisuliselt viivitamata. Selleks, et ettevõtjatele jääks aega tegevus ümber korraldada (muuta töökorraldust, mitte tellida lisakoguseid), on jäetud korralduse allkirjastamise ja piirangu jõustumise vahele piisav aeg.

Korraldusega kehtestatakse inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks meede, mis on hädavajalik avaliku korra tagamiseks viiruse leviku tõkestamiseks.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide Vabariigi Valitsusele 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.

Taimar Peterkop
Riigisekretär

14. jaanuar 2021. a